

راهنمای عملی دیدار با سیاره‌ها

اگر جزو کسانی هستید که تصور می‌کنند بدون تلسکوپ نمی‌شود چیزی در آسمان کم‌ستاره شهرهای بزرگ دید، متأسفانه باید به اطلاع‌تان برسانم که اصلاً این‌طور نیست!

اگر جزو کسانی هستید که تصور می‌کنند بدون تلسکوپ نمی‌شود چیزی در آسمان کم‌ستاره شهرهای بزرگ دید، متأسفانه باید به اطلاع‌تان برسانم که اصلاً این‌طور نیست! دست کم بعد از خورشید و ماه، پنج سیاره را می‌شود با چشم غیرمسلح در همین آسمان دودگرفته تهران خودمان رصد کرد. اگر شما هم مثل من برای تماشای سیاره‌ها در آسمان شب مشتاقید، گوشی تلفن همراهتان را برای زنگ زدن در ساعت 20 و 30 دقیقه امشب تنظیم کنید، کلید در ورودی به پشت بام را بردارید (یا از مدیر ساختمان بگیرید) و روی بام منزل بروید. امیدوارم افق جنوب غربی تان باز باشد، چون باید همان ناحیه را برای یافتن مریخ و زحل جستجو کنید. اگر نمی‌دانید جنوب غربی کدام جهت پشت بام است، چنانچه در شهرهای ناحیه مرکزی ایران مثل تهران و اصفهان و یزد و سمنان زندگی می‌کنید، جهت قبله تقریباً رو به جنوب غرب خواهد بود. حالا باید در این جهت به دنبال پیدا کردن سه ستاره کم و بیش پرنور باشید که در یک خط به صورت افقی قرار گرفته‌اند.

در این ناحیه از آسمان شهرها تقریباً ستاره‌چندان روشنی دیده نمی‌شود و این سه ستاره بخوبی مشخص خواهند بود. در این حالت خواهید دید که ستاره سمت چپ بشدت چشمک می‌زند و نورش به زرد و نارنجی نزدیک است؛ این ستاره قلب العقب است که ابرغول سرخی است در فاصله حدود 600 سال نوری از ما.

ستاره وسطی را هم می‌بینید که نورش تمایل به نارنجی دارد، ولی چشمک نمی‌زند؛ این ستاره در حقیقت سیاره مریخ است که اکنون حدود 213 میلیون کیلومتر از ما فاصله دارد. پس از این ستاره سومی را که در این خط قرار دارد، خواهید دید که نورش سفید و مایل به زرد است و چشمک نمی‌زند؛ این سیاره معروف حلقه دار زحل است که اکنون بیش از 1/5 میلیارد کیلومتر از ما فاصله دارد.

تا اینجا کار دیدید که دو سیاره را توانستید با کمی دقت در افق جنوب غربی در شامگاه بیابید. اگر کمی بیشتر نجوم بلد باشید، بلافاصله پس از غروب خورشید و در نور گرگ و میش پس از غروب سیاره عطارد را هم می‌توانید در صورت فلکی سنبله پیدا کنید؛ به هر حال تشخیص کمی سخت است و تجربه می‌خواهد و برای ابتدای کار پیشنهادش نمی‌کنم.

حالا زنگ هشدار گوشی را برای ساعت 6 صبح تنظیم کنید. هنگام سحر و پس از به جای آوردن فریضه صبح، حدود ساعت 6 و 30 دقیقه از پنجره یا از روی بام رو به افق مشرق نگاه کنید. اندکی پیش از این که هوا کامل روشن شود، دو ستاره بسیار درخشان خواهید دید که چشمک نمی‌زنند و یک سر و گردن از دیگر ستاره‌هایی که در نور گرگ و میش صبح محو می‌شوند، پرنورترند. ستاره پرنوری که ارتفاع کمی از افق دارد، در حقیقت سیاره زهره است که پس از خورشید و ماه سومین جرم درخشان آسمان محسوب می‌شود. جرم پرنور دیگری که در رتبه دوم در آسمان صبحگاهی قرار دارد و خیلی زودتر از زهره طلوع کرده و ارتفاع گرفته، در حقیقت سیاره مشتری است که پس از خورشید و ماه و زهره، چهارمین جرم تابناک آسمان به حساب می‌آید. به این ترتیب امشب می‌توانید دو سیاره مریخ و زحل را در شامگاه و دو سیاره مشتری و زهره را در صبحگاه فردا با چشم غیرمسلح و بدون نیاز به تلسکوپ رصد کنید. به یاد داشته باشید فقط برای دیدن اورانوس و نپتون به تلسکوپ نیاز دارید.

کاظم کوکرم